

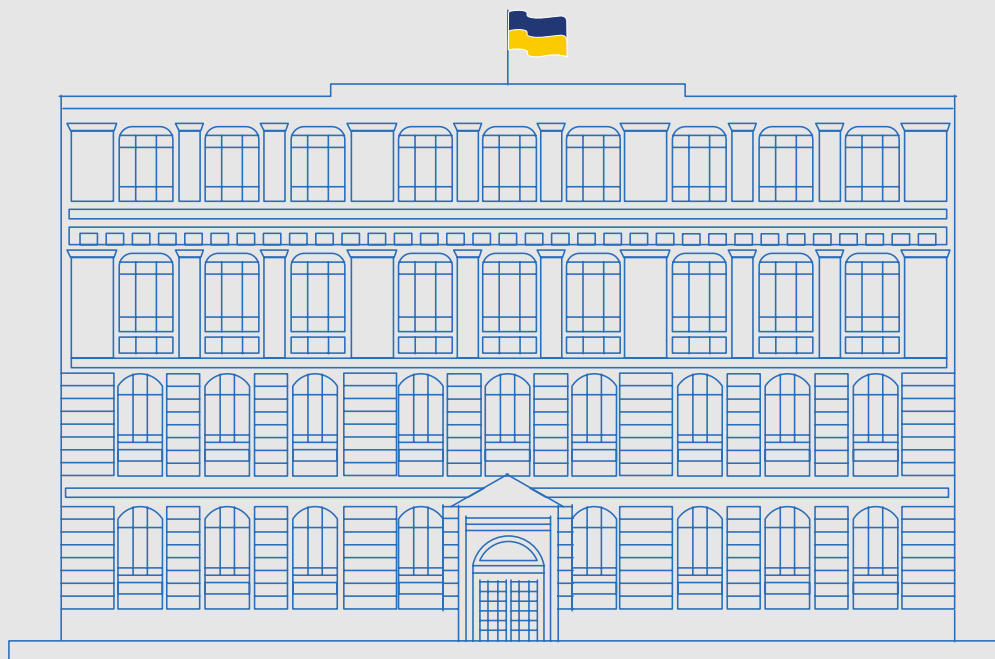
Рахункова палата

ЗВІТ

Рахункової палати

2023

(основні результати)

Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням здійснює Рахункова палата

Стаття 98 Конституції України

Рахункова палата

Повна версія Звіту Рахункової палати за 2023 рік

<https://rp.gov.ua/Activity/Reports/?id=1898>

Шановні співвітчизники, шановні народні депутати України!

2023 рік був роком важливих позитивних змін у роботі Рахункової палати, завдяки яким інституція довела свою спроможність ефективно реагувати на виклики часу, відповідати запитам суспільства та повною мірою виконувати місію Рахункової палати як вищого органу аудиту України — сприяти впровадженню належного державного управління в Україні.

Це вимагає від інституції максимальної концентрації зусиль, спрямованих на посилення її спроможності та ефективності. Адже неупереджений професійний аналіз і контроль є можливими лише за умови постійного вдосконалення інструментів і підходів аудиторської інституції та професійного розвитку її фахівців.

Кропітка робота, проведена Рахунковою палатою у 2023 році в цьому напрямі, заклала міцний професійний фундамент, спираючись на який інституція у 2024 році, вперше за весь час своєї роботи, зможе здійснювати всі аудити відповідно до міжнародних стандартів.

Завдяки підтримці проєкту міжнародної технічної допомоги «Зміцнення спроможності зовнішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів в Україні» (EU4ACU), напрацьовано та затверджено низку документів, спрямованих на вдосконалення, систематизацію та впорядкування внутрішніх процесів у Рахунковій палаті, посилення її відкритості. Наразі інституція працює над їхнім повноцінним впровадженням, що стане черговим важливим кроком на шляху до євроінтеграції.

Ми прагнемо створити оновлену, міцнішу та стабільнішу систему відносин між Рахунковою палатою та об'єктами контролю, органами влади, міжнародними партнерами та українським суспільством. Ця система базуватиметься на тому, наскільки виваженими та слушними є рекомендації Рахункової палати, наскільки ці рекомендації є чіткими та реалістичними, який їх відсоток виконується вчасно та належним чином і як це покращує функціонування держави та благополуччя народу.

Будь-яка реформа — це виклик. А реформа під час війни — це подвійний виклик, який Рахункова палата прийняла та з яким з честю впорається.

Голова Рахункової палати

Ольга ПИЩАНСЬКА

РАХУНКОВА ПАЛАТА У 2023 РОЦІ

перевірила
771,1 млрд грн

(у 2022 році — 351,3 млрд грн)

охопила контролем
399 об'єктів

(у 2022 році — 355 об'єктів)

затвердила
59 звітів

(у 2022 році — 39 звітів)

у середньому один
аудитор перевірів майже
2,4 млрд грн

(у 2022 році — 1,1 млрд грн)

середній обсяг виявлених
порушень і недоліків
одним аудитором
188,3 млн грн

(у 2022 році — 190,3 млн грн)

Загальна сума виявлених порушень і недоліків під час управління публічними фінансами становить майже

60,8 млрд грн

(у 2022 році — 58,6 млрд грн)

7,7 млрд грн

порушення, допущені при плануванні публічних фінансів

14,9 млрд грн

порушення бюджетного та іншого законодавства

18,9 млрд грн

неефективне управління бюджетними коштами і майном, їх неефективне використання

19,2 млрд грн

порушення та недоліки при адмініструванні дохідної частини державного бюджету

75,5 млн грн

додаткові резерви доходів державного бюджету

Крім того, за результатами аналізу діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у 2016–2019 роках з питань використання коштів та реалізації переданого майна

ідентифіковано ризик непогашення 62,5 млрд грн

заборгованості Фонду перед Мінфіном з нарахованих відсотків за погашеними векселями.

СТРУКТУРА ВИЯВЛЕНИХ У 2023 РОЦІ ПОРУШЕНЬ ТА НЕДОЛІКІВ ЗА НАПРЯМАМИ

Безпека
та обороноздатність
держави

16 452,9
млн грн

Доходи
державного
бюджету

12 355
млн грн

Соціальна сфера
та охорона
здоров'я

8 389,8
млн грн

Судова влада,
юстиція та запобігання
корупції

7 316,3
млн грн

Виконання
повноважень
державними органами

6 994,9
млн грн

Управління об'єктами
державної власності
та матеріальним резервом

4 472,3
млн грн

Культура та збереження
національної пам'яті

3 675,2
млн грн

Інші заходи

1 162,4
млн грн

РЕАГУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ КОНТРОЛЮ НА РЕКОМЕНДАЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Рахункова палата проводить моніторинг та аналіз виконання об'єктами контролю її рекомендацій і пропозицій.

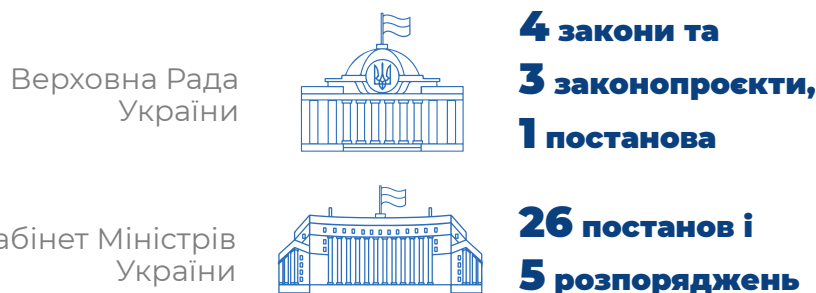
До кінця 2023 року повністю виконані або перебувають у процесі виконання **64,4% рекомендацій**, наданих у 2022 і 2023 роках.

Значна частина рекомендацій Рахункової палати має системний характер і стосується внесення змін до законодавчих та інших нормативно-правових актів, що потребує часу.

Виконання рекомендацій Рахункової палати

Пропозиції Рахункової палати за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) враховано:

СПІВПРАЦЯ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

У 2023 році Рахунковою палатою за результатами **14 заходів** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) надіслано **20 повідомлень** правоохоронним органам щодо виявлених ознак кримінальних правопорушень, а саме:

За результатами **8 контрольних заходів** правоохоронні органи **розпочали 9 досудових розслідувань у кримінальних провадженнях**.

За результатами **2 контрольних заходів** Рахункової палати скеровано **3 повідомлення** для приєднання до кримінального провадження.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ: ВПРОВАДЖЕНІ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ЗМІНИ

Обов'язковим для Рахункової палати є виконання зобов'язань у сфері зовнішнього аудиту, визначених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII.

Основними напрямками виконання Рахунковою палатою цих зобов'язань у галузі зовнішнього аудиту є імплементація стандартів та методик Міжнародної організації вищих органів аудиту (INTOSAI), а також обмін найкращими практиками Європейського Союзу у сфері зовнішнього контролю та аудиту державних фінансів для удосконалення своєї діяльності і подальшої трансформації Рахункової палати в потужну, незалежну аудиторську інституцію.

У 2023 РОЦІ, ЗОКРЕМА, ПРИЙНЯТО:

- рішення про визнання Системи професійних документів INTOSAI (IFPP) основою аудиторської діяльності Рахункової палати в частині, що не суперечить Конституції України та законам України;
- Методологія проведення аудиту ефективності;
- Методологія проведення аудиту відповідності;
- Методологія проведення фінансового аудиту в новій редакції;
- Алгоритм здійснення Рахунковою палатою аудиту консолідованої фінансової та бюджетної звітності (що є частиною III Методології проведення фінансового аудиту);
- Методичний посібник з питань забезпечення функціонування системи управління якістю в Рахунковій палаті;
- Порядок річного планування діяльності Рахункової палати;
- Специфікація та опис процесу «Моніторинг виконання рішень Рахункової палати за результатами розгляду заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)»;
- Кодекс етики Рахункової палати.

АНАЛІЗ ТА ЕКСПЕРТИЗА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Рахункова палата — активний учасник бюджетного процесу. Щороку Рахункова палата аналізує (контролює) формування та виконання державного бюджету надає свої рекомендації, щоб основний фінансовий документ, за яким країна живе щороку, відповідав пріоритетам та можливостям держави і потребам громадян, кошти платників податків використовувалися своєчасно, раціонально і ефективно особливо в умовах повномасштабного російського вторгнення.

У своїх висновках за результатами **аналізу річних звітів про виконання законів України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» та «Про Державний бюджет України на 2022 рік», аналізу виконання державного бюджету у 2023 році та експертизи проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік»** Рахункова палата, зокрема зазначала що:

- пріоритетом при формуванні бюджету держави має бути фінансування безпеки й оборони країни задля якнайшвидшої перемоги;
- закон про державний бюджет сформований в умовах невизначеності щодо тривалості воєнного стану, відсутності або обмеження необхідної статистичної інформації, це зменшує точність окремих прогнозних показників і збільшує ризику невиконання державного бюджету;
- за окремими бюджетними програмами головних розпорядників пропонуються видатки, які у минулих роках не проводилися, тому є можливості для їх перегляду і спрямування на першочергові потреби держави в умовах воєнного стану;
- Кабінет Міністрів України і головні розпорядники бюджетних коштів за окремими бюджетними програмами не здійснювали перегляду видатків, які, зокрема, щороку планувалися і не виконувалися;
- фінансування державного бюджету залишається залежним від зовнішньої підтримки міжнародних фінансових організацій і країн-партнерів, кошти, яких спрямовувалися на найнеобхідніші витрати державного бюджету.

ЗАХОДИ ДЕРЖАВНОГО ЗОВНІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ (АУДИТУ) здійснювались за такими напрямками:

АДМІНІСТРУВАННЯ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Рахунковою палатою проведено **6 контрольних заходів** з питань **ефективності виконання повноважень державними органами в частині контролю за повнотою і своєчасністю надходжень до державного бюджету, дотриманням вимог податкового та митного законодавства тощо**, за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **12,4 млрд гривень**.

БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНОЗДАТНІСТЬ ДЕРЖАВИ

Загалом за результатами **3 проведених заходів** встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **16,5 млрд гривень**. Основними об'єктами контролю за цим напрямком були **Міністерство оборони України, Управління державної охорони України та Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України**.

Планування видатків державного бюджету Міністерством оборони на придбання речового майна та забезпечення харчування військовослужбовців ЗСУ було недосконале і недостатньо обґрунтоване. За відсутності належного моніторингу ринкових цін на продукти харчування на стадії укладання договорів щодо забезпечення харчування військовослужбовців ЗСУ придбання найбільш вживаних продуктів харчування здійснювалося за цінами, які в середньому на 30% перевищували ринкові.

ЕКОНОМІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Проведені Рахунковою палатою у 2023 році **два аудити** ефективності використання коштів прямої бюджетної підтримки США підтвердили, що умови використання цих коштів здебільшого було дотримано. За рахунок прямої бюджетної підтримки своєчасно отримали допомогу найбільш вразливі верстви населення — внутрішньо переміщені особи, малозабезпечені сім'ї, особи з інвалідністю з дитинства та діти з інвалідністю, забезпечено належне функціонування медичної галузі та надання медичних послуг населенню. Виявлені під час аудитів помилки та порушення не були суттєвими і більшість з них було усунуто ще під час проведення контрольних заходів.

Водночас за результатами здійсненого Рахунковою палатою аналізу позик, що залучалися до державного бюджету від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій, було наголошено на необхідності створення й ведення реєстру інвестиційних проєктів, що реалізуються за рахунок цих коштів. Це потрібно для систематизації та аналізу інформації щодо стану реалізації проєктів.

СОЦІАЛЬНА СФЕРА ТА СФЕРА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Не сформовано повного пакета послуг з реабілітації та реадaptaції постраждалих відповідної категорії. При тому, що частка ветеранів війни у складі постраждалих учасників є високою, їх чисельність до цього часу належним чином не облікована. Держава не розробила і не реалізувала покрокового алгоритму переходу громадян від військової служби до цивільного життя та не сформувала належної системи надання послуг з реабілітації та реадaptaції за рахунок бюджетних коштів. **Кількісний показник забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації у 2021 році недовиконано на 25% від запланованого, у 2022 році — на 24%.**

Наявна система надання держпідтримки внутрішньо переміщеним особам не здатна ефективно реагувати на кризові виклики.

Підходи до підготовки та перепідготовки медичних і фармацевтичних працівників потрібно переглянути.

Такі ключові висновки зроблено за результатами **5 заходів** з питань соціальної сфери та сфери охорони здоров'я, за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **8,4 млрд гривень**.

СУДОВА ВЛАДА, ЮСТИЦІЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

З питань функціонування судової влади, юстиції та запобігання корупції проведено **6 аудитів**, за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму **7,3 млрд гривень**.

За результатами проведених аудитів, об'єктами яких були Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Державна судова адміністрація України, Конституційний Суд України, зроблено висновки, що **неповне кадрове, фінансове та матеріально-технічне забезпечення державою перевірених судів створює, з одного боку, передумови для недосягнення ними основної мети — якісного та своєчасного судочинства, а з іншого — підвищує навантаження на бюджетну систему**, зокрема, через збільшення тривалості розгляду судових справ, повторні перегляди справ за касаційними скаргами та виплати компенсацій у зв'язку із зверненням до Європейського суду з прав людини.

УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА МАТЕРІАЛЬНИМ РЕЗЕРВОМ

За цим напрямом здійснено **3 заходи**, за результатами яких встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **4,5 млрд грн** та зроблено наступні висновки.

Спеціальні закони, які б регулювали порядок відшкодування шкоди та збитків, завданих воєнними діями, в Україні до 2023 року не приймалися. Із необхідних 23 методик з визначення шкоди та збитків за 21 напрямом центральними органами виконавчої влади затверджено лише 12.

Не забезпечено своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень **щодо належного збереження та утримання об'єктів нерухомого державного майна**, що розміщені на території Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» та є пам'ятками архітектури національного та місцевого значення.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ТА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

За результатами аналізу діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у 2016–2019 роках з питань використання коштів та реалізації переданого майна ідентифіковано ризик непогашення **62,5 млрд грн заборгованості Фонду перед Мінфіном з нарахованих відсотків за погашеними векселями.**

У цілому кошти державного бюджету Державною службою фінансового моніторингу спрямовувались на реалізацію держполітики щодо запобігання відмиванню злочинних доходів, фінансуванню тероризму та спонсоруванню розповсюдження зброї масового знищення.

КУЛЬТУРА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Питання культури та збереження національної пам'яті перебувають під постійним контролем Рахункової палати. За результатами **2 заходів** державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) в цій сфері встановлено порушень і недоліків на загальну суму майже **3,7 млрд гривень.**

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО, ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

Відсутність цілісного загальнодержавного плану заходів для досягнення Цілей Сталого Розвитку, зокрема Цілі 6 «Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією», призводить до неефективного використання коштів і неефективного виконання окремих заходів, а також негативно впливає на ефективність діяльності органів виконавчої влади, що приймають управлінські рішення та розпоряджаються бюджетними коштами для досягнення Цілі 6.

За попередніми оцінками Світового банку, внаслідок збройної агресії Російської Федерації економіка України у 2022 році зазнала спаду на 29,2%. В той же час витрати на відновлення України в цілому зросли вже до 411 млрд дол. США. **Сільське господарство, яке є основним джерелом доходу для 17,2% населення, через збройну агресію РФ суттєво постраждало і дедалі більше зазнає втрат.**

ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ

Антимонопольним комітетом України в цілому забезпечувався державний захист конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель.

Функціонування системи державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у будівництві було законодавчо визначено та регламентовано. Водночас, здійсненню такого контролю та нагляду заважає низка невідповідностей.

Національним агентством з питань запобігання корупції в цілому забезпечено виконання покладених на нього завдань та функцій.

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ З МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ

За результатами **2 аудитів** з питань взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами встановлено, що визначені Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні **зміни з 2014 року не внесено до Конституції України**. Обсяги надходжень до районних бюджетів, які в результаті реформи децентралізації суттєво обмежені, не забезпечують повною мірою виконання районними радами повноважень, визначених Конституцією України та базовим законодавством. Процес реорганізації районних рад в Україні не завершено.

ПЕРЕВІРКА ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ, АНАЛІЗ ЗВІТІВ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ, АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ, МІНІСТЕРСТВА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ (В ЧАСТИНІ АНАЛІЗУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ)

ФІНАНСОВІ АУДИТИ

Протягом року було проведено **9 фінансових аудитів**, 7 з яких стосувалися питань використання коштів проєктів, що підтримуються позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. У переважній більшості щодо фінансової звітності спеціального призначення, що подається Міжнародному банку реконструкції та розвитку, було надано немодифіковані висновки. Таким чином, **фінансова звітність спеціального призначення до МБРР за проєктами складена з дотриманням вимог, встановлених угодами проєктів та законодавством, та забезпечує достовірність даних в усіх суттєвих аспектах щодо надходжень коштів позик до державного бюджету і видатків, а також фінансового стану за рахунками, відкритими в межах проєктів.**

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 2023 році міжнародна діяльність Рахункової палати здійснювалася з урахуванням продовження широкомасштабної російської агресії проти України.

У звітному році продовжувалась **співпраця з робочими групами та органами Міжнародної організації вищих органів аудиту**.

У межах членства в **робочій групі INTOSAI з аудиту навколишнього середовища (INTOSAI WGEA)** у 2023 році Рахункова палата долучилася до участі у Глобальному спільному аудиті заходів з адаптації до зміни клімату шляхом проведення національного аудиту «Зниження ризиків катастроф — заходи з адаптації до зміни клімату».

Під час онлайн вебінару, організованого спільно з Комітетом INTOSAI із розбудови інституційної спроможності (INTOSAI Capacity Building Committee) як одного з **епізодів серії вебінарів «Аудит в складному та сповненому викликів середовищі»**, Рахункова палата поділилась досвідом здійснення аудиторської діяльності в складних умовах, спричинених російською агресією проти України.

У рамках **співробітництва з Європейською організацією вищих органів аудиту** делегація Рахункової палати взяла участь у **58 засіданні Керівної ради EUROSAI**, на якому представила звіт про діяльність робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, за минулорічний період та ознайомила учасників з перспективами групи на майбутнє.

У жовтні 2023 року відбулося **IX засідання робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**, яку Рахункова палата очолює з часу її створення у 2014 році на IX Конгресі EUROSAI. Зустріч у режимі офлайн провели вперше з 2019 року. У заході взяли участь 43 учасники з 11 країн.

У рамках **двостороннього та багатостороннього співробітництва з ВОА іноземних держав** було започатковано співпрацю Рахункової палати з **Центром досконалості аудиту Офісу урядової підзвітності США**, яка полягає в експертній допомозі з підвищення інституційної спроможності та якості проведення аудитів.

Рахункова палата України з Рахунковою палатою землі Гессен розпочали **координований аудит на тему «Цивільний захист у комунальних закладах загальної середньої освіти»**. Також Рахункова палата отримує консультативну допомогу від Федеральної Рахункової палати Німеччини у проведенні **аудиту на тему «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб: сприяння інтеграції родин за новим місцем проживання за підтримки Федеративної Республіки Німеччина в умовах воєнного стану»**.

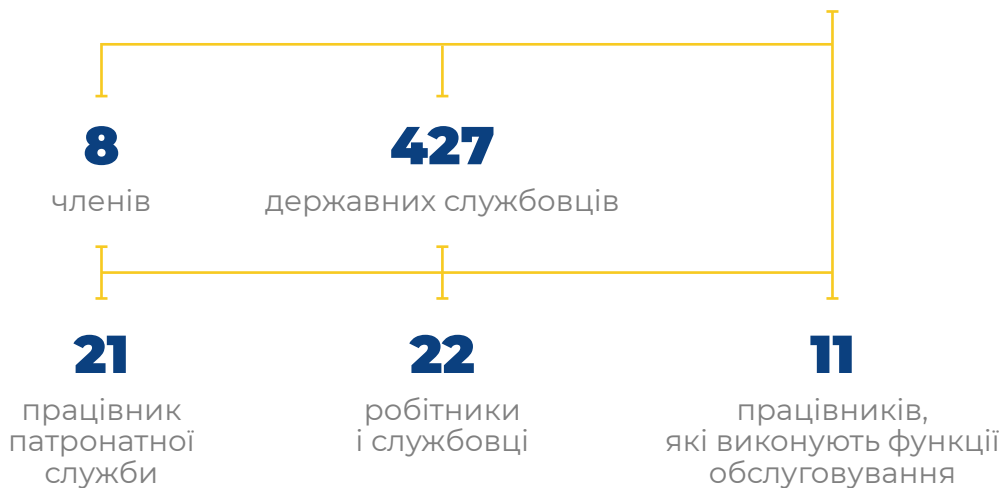
Продовжено участь у **Міжнародному координованому аудиті Цілі 6 Цілей сталого розвитку ООН — «Забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх»**.

Тривала **співпраця з міжнародними організаціями та участь у проєктах і програмах міжнародної технічної допомоги**. Зокрема, Рахунковою палатою було затверджено низку нормативних документів, які базуються на Міжнародних стандартах вищих органів аудиту ISSAI, розроблених у співпраці з **проєктом «Зміцнення потенціалу зовнішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів» (EU4ACU)**.

Продовжувалась **співпраця зі Світовим банком** у межах програм та проєктів, що фінансуються за його підтримки.

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Фактична чисельність станом на 31 грудня 2023 року становила **489 працівників**

Постановою Верховної Ради України від 21 грудня 2023 року № 3529-IX Кирила Клименка, Сергія Ключку, Ольгу Піщанську та Єлисавету Пушко-Цибуляк призначено на посади членів Рахункової палати, які приступили до виконання повноважень члена Рахункової палати у січні 2024 року.

У звітному періоді аудиторську діяльність здійснювали 323 особи, у тому числі в центральних структурних підрозділах апарату — 211, у територіальних управліннях — 112.

У Рахунковій палаті середній вік працюючих у звітному періоді становив 49,3 року, з них серед чоловіків — 49,6, серед жінок — 49 років. Відсоток молоді віком до 35 років — 8,2% (40 осіб) загальної кількості працюючих.

В Рахунковій палаті працювало 290 жінок і 199 чоловіків.

www.rp.gov.ua

[f rp.gov.ua](https://www.facebook.com/rp.gov.ua)

[@ rakhunkova_palata](https://www.instagram.com/rakhunkova_palata)

Рахункова палата

2024